

KONFERENSIYALAR UZ

ANJUMANLAR PLATFORMASI

**I RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYASI**

**YANGI DAVR ILM-
FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA
VA YECHIMLAR**

MAY, 2025

ELEKTRON NASHR:

<https://konferensiyalar.uz>

<https://sp-press.uz>

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

**I RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYASI MATERIALLARI**

2025-yil, 7-may

TOSHKENT-2025

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
I Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. – Toshkent:
Scienceproblems team, 2025. – 137 bet.

DOI: <https://doi.org/10.47390/spro/i-res-konf-2025>

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.uz> | <https://sp-press.uz>

Konferensiya tashkilotchisi: “Scienceproblems Team” MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 7-may, 2025-yil

Mas'ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur to'plamda “Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar” mavzusidagi I Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari jamlangan. Nashrda respublikaning turli oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlari va amaliyotchi mutaxassislari tomonidan tayyorlangan maqolalar o'rin olgan bo'lib, ular ijtimoiy-gumanitar, tabiiy, texnik va yuridik fanlarning dolzarb muammolari va ularning innovatsion yechimlariga bag'ishlangan. Ushbu nashr ilmiy izlanuvchilar, oliy ta'lim o'qituvchilari, doktorantlar va soha mutaxassislari uchun foydali qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsion yondashuv, zamonaviy fan, fanlararo integratsiya, ilmiy-tadqiqot, nazariya va amaliyot, ilmiy hamkorlik.

Barcha huquqlar himoyalangan.

© “Sciences problems team” MChJ, 2025-yil

© Mualliflar jamoasi, 2025-yil

MUNDARIJA

BIOLOGIYA FANLARI

<i>Боймуродов Хусниддин, Пардаев Юнус, Хафизова Малика</i> APORRECTODEA ROSEA (SAVIGNY, 1826) ЁМҒИР ЧУВАЛЧАНГИНИНГ ТАРҚАЛИШИ ВА ЭКОЛОГИЯСИ.....	6-9
---	-----

-TEKNIKA FANLARI

<i>Инагамов Бобур</i> СИФАТ МЕНЕЖМЕНТИ ВА СЕРТИФИКАТЛАШТИРИШ СОҲАЛАРИДА АМАЛИЙ ТАЖРИБАГА АСОСЛАНГАН ТАЪЛИМНИ ШАКЛЛАНТИРИШ: ДУАЛ ТАЪЛИМ МОДЕЛИ: КОРХОНА ВА ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИ ЎРТАСИДАГИ ҲАМКОРЛИК.....	10-13
--	-------

TARIX FANLARI

<i>Umarov Sardor</i> GERMANIYANING ILMIY-MADANIY TARAQQIYOTIDA O'ZBEKISTON VA GERMANIYA XALQ DIPLOMATIYASI DOIRASIDAGI HAMKORLIGINING O'RNI	14-21
<i>Suyarov Maxmudjon</i> ELLINIZM DAVRIDA YUNON YOZUVINING O'RTA OSIYODAGI MAHALLIY TILLARGA TA'SIRI	22-27

IQTISODIYOT FANLARI

<i>Madartov Bahrom</i> PAXTA TO'QIMACHILIK KLASTERLARIDA BOSHQARUV HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	28-31
<i>Mahsudov Muzaffar</i> DIGITAL TRANSFORMATION AS A CATALYST FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN INDUSTRIAL ENTERPRISES.....	32-35
<i>Axmedov Latayibxon</i> AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA O'Z KAPITALI HISOB TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI VA ISTIQBOLLARI	36-39
<i>G'afurova Dilshoda</i> OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI RIVOJLANTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	40-43

FALSAFA FANLARI

<i>Danabayev Xurshid</i> KAMBAG'ALLIK TUSHUNCHASINING IJTIMOY – FALSAFIY MOHIYATI.....	44-47
<i>Norliyev Rustam</i> INSON VA JAMIYAT O'RTASIDAGI MUVOZANAT: IJTIMOY-FALSAFIY TAHLIL	48-51

FILOLOGIYA FANLARI

<i>Abdubannoyeva Aziza</i> PSIXOLINGVISTIK TAHLIL METODLARI	52-54
<i>Abdumajitov Khurshid</i> THE PHENOMENON OF ANTONYM IN THE LEXICON OF SUMMER SPORTS IN ENGLISH AND UZBEK.....	55-57

<i>Asqaraliyeva Dilshoda</i> O'ZBEK XALQ MAQOLLARIDAN MUMTOZ ADABIYOTDA FOYDALANISH VA ULARNING TARBIYAVIY-AXLOQIY XUSUSIYATLARI	58-60
--	-------

<i>Исматова Наталья</i> ИСТОКИ ВОЗНИКНОВЕНИЯ ОБРАЗА ИСТОРИЧЕСКОЙ ЛИЧНОСТИ В УЗБЕКСКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ	61-65
--	-------

YURIDIK FANLAR

<i>Холов Утқир</i> ҚОНУНИЙ КУЧГА КИРГАН СУД ХУЖЖАТЛАРИНИ ЯНГИ ОЧИЛГАН ҲОЛАТЛАР БЎЙИЧА ҚАЙТА КЎРИШНИНГ АЙРИМ МАСАЛАЛАРИ	66-69
--	-------

<i>Otamirzayev Oybek</i> YER OSTI SUVLARI HOLATIDA HUQUQIY BIR NAZAR.....	70-73
--	-------

<i>Ergashova Shahrizoda</i> TRIPS VA WIPO SHARTNOMALARI DOIRASIDA RAQAMLI AKTIVLAR HUQUQIY MAQOMINING EVOLYUTSIYASI	74-76
---	-------

<i>Burxonov Shahzod</i> XALQARO MEHNAT TASHKILOTI VA UNING XALQARO MEHNAT STANDARTLARINI ISHLAB CHIQISHDAGI O'RNI	77-80
---	-------

PEDAGOGIKA FANLARI

<i>Haqberdiyev Baxtiyor</i> O'QUV FAOLIYATI TAMOIYILLARIDA INTEGRATIV VA SINERGETIK YONDASHUVLAR	81-83
--	-------

<i>Исмагилова Мадинабону</i> НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕШЕНИЯ ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ ОТЕЧЕСТВЕННОГО И ЗАРУБЕЖНОГО ИНТЕРЬЕРНОГО ДИЗАЙНА	84-86
--	-------

<i>Olimov Talat</i> O'QITUVCHILARDA MEDIASAVODXONLIK KO'NIKMALARINI TAKOMILLASHTIRISH USULLARI	87-89
--	-------

<i>Kamolova Umida</i> O'QUVCHILARDA ESTETIK DIDNI SHAKLLANTIRISHDA POETIK TAHLILLAR	90-92
--	-------

TIBBIYOT FANLARI

<i>Tursunova Laylo, Qilichov Sherbek</i> SURUNKALI BUYRAK KASALLIKLARI BOR BEMORLARDA ARTERIAL GIPERTENZIYANING RIVOJLANISH MEKANIZMI VA BUYRAKLARNING FUNKSIONAL FAOLIYATIGA TA'SIRI	93-102
--	--------

<i>Сафоева Саломат</i> КЛИНИЧЕСКАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ КОМПЛЕКСНОГО ЛЕЧЕНИЯ ПАЦИЕНТОК С ПОЛИКИСТОЗОМ ЯИЧНИКОВ АССОЦИИРОВАННЫМ С ГИПОФУНКЦИЕЙ ЩИТОВИДНОЙ ЖЕЛЕЗЫ	103-106
---	---------

<i>Ergashev Bekzod</i> JINSIY XROMOSOMALARDA GENLARNING ANORMAL KO'RINISHI	107-112
---	---------

Jurayeva Gulasalxon

REVMATOID ARTRIT BILAN OG'RIGAN BEMORLARDA SURUNKALI BUYRAK KASALLIKNING
RIOVLANISH XAVF OMILLAR, KASALLIKNING TARQALGANLIGI VA BUYRAKLAR
ZARARLANISH VARIANTLAR 113-121

Ro'zumbetova Safura, Umarova Zamira

PODAGRIK NEFROPATIIYADA BUYRAKLARNING SHIKASTLANISH MEXANIZMI 122-127

FARMATSEVTIKA FANLARI

Shakirova Dinora, Xabibullayeva Shoir

DETERMINATION OF THE ANTIMICROBIAL EFFECT
OF DRIED RASPBERRY LEAVES 128-132

PSIXOLOGIYA FANLARI

Bekmuratova Xalima

ICHKI ISHLAR VAZIRLIGI AKADEMIK LITSEY O'QUVCHILARIDA KASBIY MOTIVATSIYANI
SHAKLLANTIRISH: IJTIMOIIY MUHITNING TA'SIRI 133-136

O'ZBEK XALQ MAQOLLARIDAN MUMTOZ ADABIYOTDA FOYDALANISH VA ULARNING TARBIVAVIY-AXLOQIY XUSUSIYATLARI

Asqaraliyeva Dilshoda Xojiakbar-qizi

NamDU filologiya 2-bosqich talabasi

Annotatsiya. Ushbu tadqiqot o'zbek xalq maqollarining mumtoz adabiyotdagi o'rnini va ularning yuksak tarbiyaviy-axloqiy ahamiyatini chuqur o'rganishga bag'ishlangan. Tadqiqot davomida o'zbek mumtoz adabiyotining turli janrlarida (dostonlar, g'azallar, hikoyatlar va boshqalar) xalq maqollarining qo'llanilish usullari, ularning mazmuniy-semantik xususiyatlari va badiiy matnning g'oyaviy-estetik ta'sirchanligini oshirishdagi roli tahlil etiladi. Shuningdek, maqollarning yosh avlodni ma'naviy-axloqiy jihatdan kamol toptirishdagi, ularda milliy qadriyatlarni shakllantirishdagi beqiyos ahamiyati ko'rsatib beriladi. Tadqiqot natijalari o'zbek mumtoz adabiyotini yanada chuqur anglashga, xalq og'zaki ijodining adabiy jarayondagi o'rnini belgilashga va yosh avlod tarbiyasida maqollardan samarali foydalanish yo'llarini ishlab chiqishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: o'zbek xalq maqollari, mumtoz adabiyot, tarbiyaviy-axloqiy xususiyatlar, badiiy tahlil, milliy qadriyatlar, semantik tahlil.

THE USE OF UZBEK FOLK PROVERBS IN CLASSICAL LITERATURE AND THEIR EDUCATIONAL-MORAL CHARACTERISTICS

Askaraliyeva Dilshoda Khojiakbar kizi

2nd-year student of philology at

Namangan State University

Abstract. This study is devoted to an in-depth study of the place of Uzbek folk proverbs in classical literature and their high educational and moral significance. During the study, the methods of using folk proverbs in various genres of Uzbek classical literature (epos, ghazals, stories, etc.), their content-semantic properties, and their role in increasing the ideological and aesthetic impact of the literary text are analyzed. The incomparable importance of proverbs in the spiritual and moral development of the younger generation and the formation of national values in them is also shown. The results of the study serve to further understand Uzbek classical literature, determine the place of folk oral creativity in the literary process, and develop ways to effectively use proverbs in the education of the younger generation.

Keywords: Uzbek folk proverbs, classical literature, educational and moral properties, artistic analysis, national values, semantic analysis.

DOI: <https://doi.org/10.47390/spro/i-res-konf-2025-13>

Kirish

O'zbek xalq maqollari xalq og'zaki ijodining eng muhim janrlaridan biridir. Ular nafaqat xalqning hayotiy tajribasini, balki axloqiy qadriyatlarini, shuningdek, tarbiyaviy maqsadlarni ham o'z ichiga oladi. O'zbek mumtoz adabiyotida esa maqollar ko'pincha darslar, masnaviyalar, she'rlar va hikoyalar shaklida foydalanilib, odamlarga axloqiy ta'limotlarni yetkazish vositasi sifatida xizmat qilgan. Maqolamizda aynan shu jihatlariga alohida e'tibor qaratiladi [3].

O'zbek xalq maqollarining o'ziga xosligi va ularning ta'lim-tarbiyadagi ahamiyati bo'yicha amalga oshirilgan izlanishlar cheklangan. Shu sababli, ushbu maqola orqali xalq maqollarining mumtoz adabiyotdagi o'rnini, ularning tarbiyaviy-axloqiy xususiyatlari, o'zbek adabiyotida qanday qo'llanishi va ular orqali jamiyatning axloqiy nuqtai nazarini shakllantirishdagi roli tahlil qilinadi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya

Ushbu tadqiqotni amalga oshirish jarayonida o'zbek xalq og'zaki ijodi, mumtoz adabiyoti va pedagogika sohalariga oid bir qator ilmiy adabiyotlar tahlil qilindi. Xususan, o'zbek xalq maqollari to'plamlari (masalan, "O'zbek xalq maqollari" ko'p jildligi), mumtoz adiblarimizning asarlari (Alisher Navoiyning "Xamsa"si, Boburning "Boburnoma"si, Mashrab devoni va boshqalar), shuningdek, maqollarning lingvistik, folkloristik va adabiy tahliliga bag'ishlangan tadqiqotlar o'rganildi. Pedagogika sohasidagi adabiyotlar esa maqollarning tarbiyaviy imkoniyatlarini ochib berishga yordam berdi [3].

Tadqiqotning metodologik asosini qiyosiy-tarixiy, semantik va stilistik tahlil usullari tashkil etadi. Qiyosiy-tarixiy tahlil mumtoz adiblar ijodida xalq maqollarining qo'llanilish tendensiyalarini o'rganishga imkon berdi. Semantik tahlil maqollarning mazmuniy chuqurligini, ko'p ma'noliligini va ularning badiiy kontekstda qanday ma'no kasb etishini aniqlashga yordam berdi. Stilistik tahlil esa maqollarning badiiy tasvir vositasi sifatidagi o'rnini, ularning til xususiyatlarini va asar uslubiga qo'shgan hissassi baholashga imkon yaratdi. Shuningdek, tadqiqot jarayonida statistik ma'lumotlarni yig'ish va tahlil qilish uchun deskriptiv statistika usullaridan ham foydalanildi.

Muhokama va natijalar

Tadqiqot natijalariga ko'ra, o'zbek xalq maqollarining mumtoz adabiyotdagi o'rni ulkan. Ular nafaqat axloqiy-psixologik maslahatlarni berish, balki o'qib-yozishni, tafakkurni rivojlantirish va ta'lim-tarbiyaviy ahamiyatga ega bo'lgan ko'plab xususiyatlarni o'z ichiga oladi. Maqollar ko'pincha yozma adabiyotda jamiyatning axloqiy masalalarini hal qilishda vosita sifatida ishlatilgan.

Jadval 1: O'zbek mumtoz adabiyotida maqollarni qo'llash ko'rinishlari

Asar nomi	Maqollarni qo'llash turi	Tarbiyaviy xususiyatlar
Navoiyning "Xamsa"si	Didaktik maqollar	Aql va tafakkurni rivojlantirish
F. Gulomning hikoyalari	Maslahatli maqollar	Ijtimoiy axloqiy me'yorlarni tarbiyalash
Z. Komilovning she'rlari	Ajoyib maqollar	O'rnak olish va mehr-oqibatni ta'minlash

Maqollar, shuningdek, xalqning ma'naviy qadriyatlarini yosh avlodga yetkazishda ham katta ahamiyatga ega. Ular milliy tafakkur va dunyoqarashning shakllanishida muhim vosita bo'lib xizmat qiladi.

Xulosa

Maqollarning mumtoz adabiyotda qo'llanilishi nafaqat adabiy asarlarning boyligiga, balki xalqning axloqiy qarashlari va tarbiyaviy qadriyatlarini saqlash va yosh avlodga etkazishda katta ahamiyatga ega. O'zbek xalq maqollari xalqning dono fikrlarini o'zida mujassam etgan bo'lib, ularning axloqiy va tarbiyaviy xususiyatlari mamlakatimiz adabiyotining ajralmas qismi bo'lib qolmoqda. Shu bilan birga, xalq maqollarining zamonaviy adabiyotda qo'llanilishi va ularning tarbiyaviy roli to'g'risida qo'shimcha ilmiy izlanishlar zarurdir.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Navoiyning "Xamsa"si — Toshkent: "Yangi nashr", 2018, 150-bet.
2. Gulom F. "Hikoyalar" — Tashkent: "Yozuvchi", 2015, 234-bet.
3. Komilov Z. "She'rlar" — Samarqand: "Samarkand Nashriyoti", 2020, 98-bet.
4. Qodiriy A. "O'tgan kunlar" — Tashkent: "O'zbekiston nashriyoti", 2016, 120-bet.